

Oplegvel

1.	Onderwerp	Aanbod MBO-onderwijs in de regio		
2.	Rol van het samenwerkingsorgaan Holland Rijnland	Platformtaak volgens gemeente		
3.	Regionaal belang			
4.	Behandelschema:	Datum: Informerend	Datum: Adviserend	Datum: Besluitvormend
	DB Colleges PHO DB Gemeenteraad DB AB Gemeenteraad	23-9-2015		
5.	Advies PHO	<p>I. Meningsvormend te discussiëren of en welk signaal gemeenten gezamenlijk kunnen afgeven om invloed uit te oefenen op de spreiding en inhoud van het aanbod van MBO-onderwijs in de regio.</p> <p>II. De aanbevelingen van gemeente Noordwijkerhout te bespreken en hierover te besluiten.</p>		
6.	Reden afwijking eerdere besluitvorming en wijze afwijken			
7.	Essentie van het voorstel <i>(annotatie zoals op agenda staat)</i>	Door de gedeeltelijke ontmanteling van ROC Leiden komt het aanbod van MBO-opleidingen in de regio de komende jaren zowel qua inhoud als huisvesting in beweging. De rol van de gemeenten daarbij is niet duidelijk. Het is voor gemeenten van belang dat zowel voor de optimale afstemming onderwijs-arbeidsmarkt als de kansen van kwetsbare jongeren op MBO-niveau 1 en 2 er een kwalitatief goed en toegankelijk MBO-onderwijsaanbod in de regio beschikbaar is.		

8.	Inspraak	Nee
9.	Financiële gevolgen	geen
10.	Bestaand Kader	Relevante regelgeving:
		Eerdere besluitvorming:
11.	Lokale context (in te vullen door griffier)	

* weghalen wat niet van toepassing is

Adviesnota PHO

Vergadering:	PHO Maatschappij
Datum:	23 september 2015 12.00 – 15.00 uur
Locatie:	Gemeentehuis Alphen aan den Rijn
Agendapunt:	08

Onderwerp: *Aanbod MBO-onderwijs in de regio*

Beslispunten:

- I. *Meningsvormend te discussiëren of en welk signaal gemeenten gezamenlijk kunnen afgeven om invloed uit te oefenen op de spreiding en inhoud van het aanbod van MBO-onderwijs in de regio.*
- II. *De aanbevelingen van gemeente Noordwijkerhout te bespreken en hierover te besluiten.*

Inleiding:

Wethouder Gotink van Noordwijkerhout (in PHO SA van 20 mei) en wethouder Hoek van Kaag & Braassem (AB van 24 juni) hebben verzocht gebruik te maken van de platformfunctie van Holland Rijnland om de toekomst van het aanbod van MBO-onderwijs in de regio te agenderen.

In regio Holland Rijnland zijn vier instellingen actief die middelbaar beroepsonderwijs aanbieden: twee grote (ROC Leiden, ID College) en twee kleine aanbieders (ROC Mondriaan en AOC Wellant). ROC Leiden is onlangs door het kabinet van een faillissement gered. Voorwaarde was dat het ROC gedeeltelijk ontmanteld zal worden waarbij slecht functionerende opleidingen overgenomen worden door andere ROC's. Tegelijkertijd is het het ID College bezig met herhuisvesting van haar onderwijsaanbod. De vestiging in Katwijk wordt gesloten en het aanbod van het ID College wordt geconcentreerd in Leiden en Alphen aan den Rijn.

Door de gedeeltelijke ontmanteling van ROC Leiden komt het aanbod van MBO-opleidingen in de regio de komende jaren zowel qua inhoud als huisvesting in beweging. De rol van de gemeenten daarbij is niet duidelijk. Het is voor gemeenten van belang dat zowel voor de optimale afstemming onderwijs-arbeidsmarkt als de kansen van kwetsbare jongeren op MBO-niveau 1 en 2 er een kwalitatief goed en toegankelijk MBO-onderwijsaanbod in de regio beschikbaar is.

Beoogd effect:

Als gemeenten invloed uitoefenen op optimale aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.

Argumenten:

- 1.1 *Gemeenten hebben belang bij goede aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. Bij een herverdeling van het regionaal opleidingsaanbod door gedeeltelijke ontmanteling van ROC Leiden is het van belang dat het opleidingsaanbod aansluit bij de vraag vanuit de regionale arbeidsmarkt. Stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) adviseert mbo-instellingen om de samenstelling van het opleidingsaanbod af te stemmen met stakeholders zoals de regionale overheid. Dit gebeurt tot op heden niet in de subregio's of op Holland Rijnland-niveau. Centrumgemeente Leiden voert wel periodiek bestuurlijk overleg met de twee grote ROC's ID College en ROC Leiden.*
- 1.2 *Gemeenten hebben belang bij goed en toegankelijk MBO-onderwijs voor kwetsbare doelgroepen. Gemeenten zijn dan formeel geen partij in het vestigingsbeleid en het*

opleidingsaanbod van het MBO-onderwijs, de gemeente is echter wel verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet, WMO, jeugdzorg, leerplicht en RMC-wet. Gebleken knelpunten bij de entree-opleiding (MBO niveau 1, veelal jongeren afkomstig uit het speciaal onderwijs) en de hoge uitval in MBO-2 (jongeren die moeite hebben een startkwalificatie te behalen) baren zorgen. Onderwijs is de beste manier om jongeren te helpen in hun ontwikkeling naar zelfstandige participatie aan de samenleving. De gemeentelijke verantwoordelijkheden vanuit genoemde wetten dienen hierbij als vangnet, niet als alternatief. De gemeenten zijn dus gebaar bij een goed onderwijsaanbod.

- 1.3 *Concentratie van het MBO-opleidingsaanbod roept vragen op.* Wanneer ID College Katwijk sluit en deze opleidingen worden verplaatst naar Leiden, is (op een paar kleine groene opleidingen van AOC Wellant na) binnenkort het volledige MBO-aanbod geconcentreerd in Leiden en Alphen aan den Rijn. De vraag dringt zich op of deze ontwikkeling aansluit bij de vraag naar MBO-onderwijs vanuit jongeren in de diverse gemeenten en sub-regio's in Holland Rijnland. De fusietoetscommissie MBO-onderwijs adviseert het MBO-onderwijs te organiseren in 'herkenbare eenheden' van 1500-2500 deelnemers. Dit is geen weerspiegeling van het huidige aanbod.

Kanttekeningen/risico's:

- 1.1 *Gemeenten formeel geen partij in bepalen MBO-opleidingsaanbod.* Behalve het advies om het opleidingsaanbod af te stemmen met de regionale overheden hebben gemeenten wettelijk geen invloed op het bepalen van het opleidingsaanbod van ROC's. Om te bewaken dat dit een evenwichtig aanbod is dat aansluit bij de vraag van de regionale arbeidsmarkt worden er in de kwaliteitsafspraken MBO tussen ROC en Ministerie van OCW afspraken gemaakt over de macrodoelmatigheid van het opleidingsaanbod.
- 1.2 *Komen prioritaire sectoren zorg en techniek onder druk?* In 2012 zijn de sectoren techniek en zorg als prioritaire sectoren benoemd in het regionaal arbeidsmarktbeleid. Gesteld was dat in de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt gemeenten in hun gesprek met het beroepsonderwijs aandacht zouden vragen voor voldoende (kwalitatieve) onderwijsplekken om de verwachte arbeidstekorten in deze sectoren het hoofd te kunnen bieden. Dankzij succesvol beleid is het aantal techniekdeelnemers toegenomen. Vraag en aanbod van zorgstudenten heeft zich minder duidelijk ontwikkeld. Het benoemen van prioritaire sectoren is een goed instrument om vraag en aanbod van onderwijsplekken en –deelnemers goed op de agenda te krijgen. Indien gemeenten besluiten tot overleg met de ROC's over het onderwijsaanbod zal aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en daarmee de topsectoren op de agenda komen te staan.

Financiën: dit agendapunt betreft een meningsvormende discussie zonder financiële gevolgen voor de begroting van Holland Rijnland.

Communicatie: afhankelijk van de uitkomst van de meningsvormende discussie in het portefeuillehouderoverleg sociale agenda wordt bekeken welke inzet er van de afdeling communicatie van gemeenten en/of Holland Rijnland benodigd is.

Evaluatie:

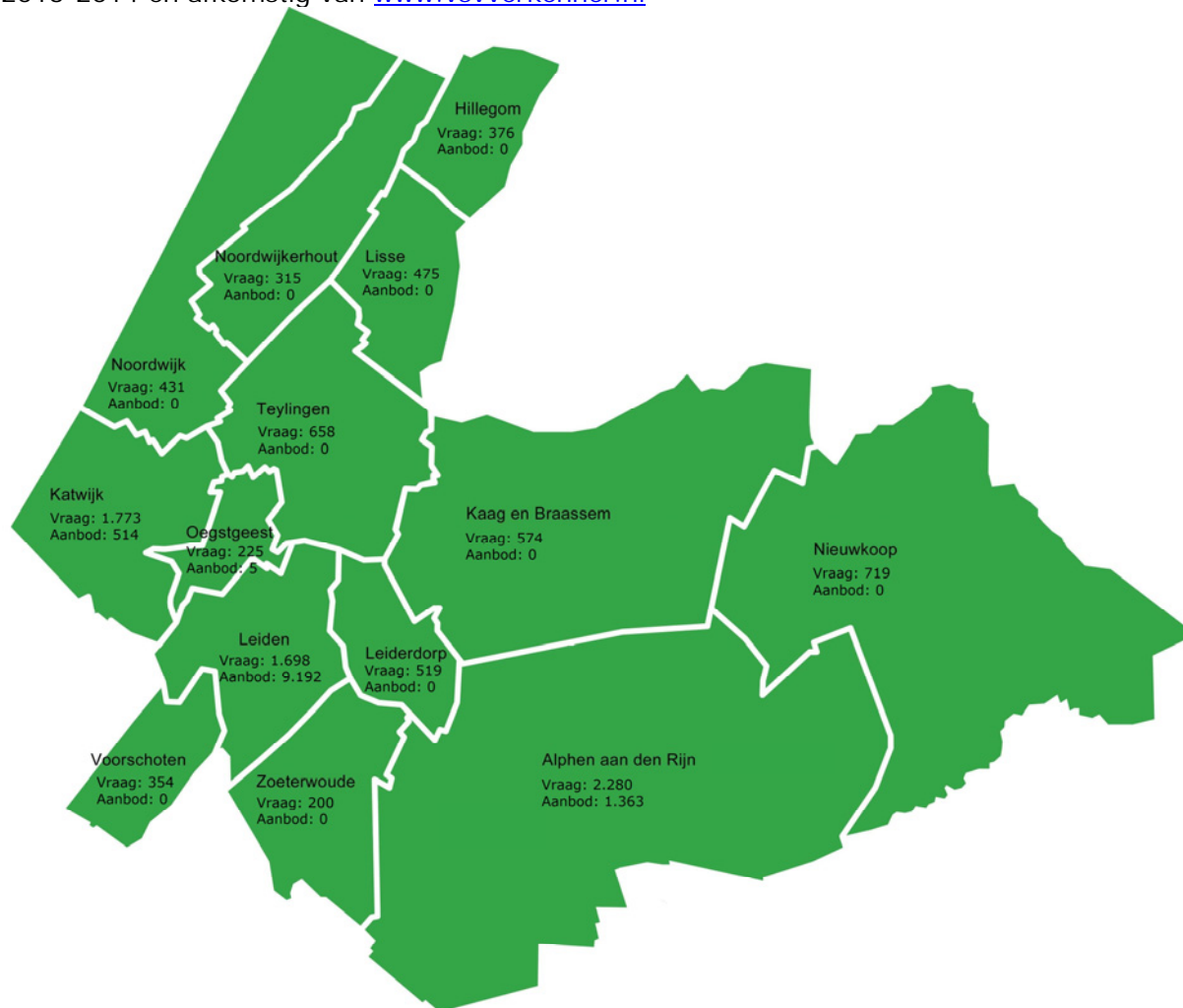
Indien daar aanleiding toe is wordt dit onderwerp opnieuw geagendeerd of wordt er in de mededelingen van een volgend PHO verslag gedaan van de uitkomsten van afgesproken acties.

Bijlagen:

- I Factsheet aanbod MBO-onderwijs in regio Holland Rijnland.

Bijlage I Factsheet MBO-onderwijs in regio Holland Rijnland

In deze kaart is per gemeente het aantal MBO-deelnemers benoemd (vraag) en het aantal deelnemers van MBO-onderwijs met een vestiging in die gemeenten (aanbod). Cijfers zijn uit 2013-2014 en afkomstig van www.vsvverkenner.nl

Leidse regio:	MBO-deelnemers	MBO-aanbod	Duin- en Bollenstreek	MBO-deelnemers	MBO-aanbod
Leiden	1698	9192	Hillegom	376	0
Leiderdorp	519	0	Lisse	475	0
Oegstgeest	225	5	Noordwijk	431	0
Voorschoten	354	0	Noordwijkerhout	315	0
Zoeterwoude	200	0	Teylingen	658	0
			Katwijk	1773	514
Totaal	2996	9197	totaal	4028	514

Rijnstreek	MBO-deelnemers	MBO-aanbod	Holland Rijnland	MBO-deelnemers	MBO-aanbod
Kaag & Braassem	574	0	Leidse regio	2996	9197
Alphen aan den Rijn	2280	1363	Duin- en Bollenstreek	4028	514
Nieuwkoop	719	0	Rijnstreek	3573	1363
Totaal	3573	1363	Totaal	10597	11074

Verkeer naar MBO-vestigingen in en buiten de regio

Jongeren gaan niet altijd naar een MBO-instelling die is gevestigd in de eigen regio. Er is redelijk veel grensverkeer naar MBO-vestigingen in andere regio's. Hierover zijn alleen cijfers bekend op het niveau van de RMC-regio. Knelpunt daarbij is dat Holland Rijnland in twee RMC-regio's is ingedeeld: de Leidse regio en Duin-en Bollenstreek in RMC 026 Zuid-Holland Noord, de Rijnstreek (samen met regio Gouda) in RMC 027 Zuid-Holland Oost. Gegevens op Holland Rijnland-niveau zijn daarom niet beschikbaar. Wel is voor de vestigingen van de drie grote ROC's per RMC-regio bekend waar de deelnemers vandaan komen (cijfers 2012-2013):

ROC Leiden 25MA	vestigingen in RMC 026 Zuid-Holland Noord	vestigingen in RMC 028 Haaglanden	vestigingen RMC 027 Zuid-Holland Oost	totaal
deelnemers uit ZH-O RMC 027	946	0	0	946
deelnemers uit Haaglanden RMC 028	2133	0	0	2133
deelnemers uit ZH-N RMC 026	3463	0	0	3463
deelnemers uit overige regio's	797	0	0	797

ID College 25LN	vestigingen in RMC 026 Zuid-Holland Noord	vestigingen in RMC 028 Haaglanden	vestigingen RMC 027 Zuid-Holland Oost	totaal
deelnemers uit ZH-O RMC 027	1173	98	3013	4284
deelnemers uit Haaglanden RMC 028	852	2079	363	3294
deelnemers uit ZH-N RMC 026	1234	17	150	1401
deelnemers uit overige regio's	79	128	837	1044

Mondriaan 27GZ	vestigingen in RMC 026 Zuid-Holland Noord	vestigingen in RMC 028 Haaglanden	vestigingen RMC 027 Zuid-Holland Oost	totaal
deelnemers uit ZH-O RMC 027	92	124	0	216
deelnemers uit Haaglanden RMC 028	717	12183	0	12900
deelnemers uit ZH-N RMC 026	290	814	0	1104
deelnemers uit overige regio's	20	831	0	851

Onderwijsaanbod in de regio

ROC Leiden heeft 7.098 deelnemers¹ verdeeld de volgende vestigingen in Leiden:

Vestiging	Opleidingsdomeinen	Deelnemers
Leiden CS (Bargelaan 190)	Bakkerij Facilitaire dienstverlening Horeca Orde & Veiligheid Recreatie Sport & Bewegen Toerisme Welzijn Zorg Boerhavecollege (volwassenenonderwijs vmbo-t, havo, vwo)	2.933
Leiden Lammenschans (Betaplein 18)	Bouw Commercie Economie & Recht Handel & Ondernemerschap Hout & Meubel ICT Media & ontwikkeling Mobiliteit & Voertuigen	3.800

¹ Alle deelnemersaantallen zijn uit schooljaar 2013-2014 en komen van DUO: www.vsvverkenner.nl. Benoemd zijn de deelnemers per vestigingsplek. Dit geeft niet weer waar deze deelnemers woonachtig zijn. Dit kunnen deelnemers zijn woonachtig in een andere RMC-regio.

	Techniek Transport & Logistiek Entreeopleiding	
Leiden (Zernikedreef 11)	laboratoriumonderwijs	365 deelnemers, bij Hogeschool Leiden

ID College heeft in regio Holland Rijnland 3.129 deelnemers verdeeld over de volgende vestigingen in Leiden, Katwijk en Alphen aan den Rijn:

Vestiging	Opleidingsdomeinen	Deelnemers
Leiden (Storm Buysingstraat 18c)	Uiterlijke Verzorging Economie entreeopleiding	556
Leiden (Rapenburg 23)	Welzijn	265
Leiden (Vijf Meilaan 210)	Gezondheidszorg Welzijn	650
Katwijk (Jan Evertsenlaan 2)	Economie Welzijn Gezondheidszorg Entreeopleiding	295
Alphen aan den Rijn (Ambonstraat 1)	Economie Orde & Veiligheid Welzijn Gezondheidszorg Sport & bewegen Entreeopleiding	1.363 deelnemers

ROC Mondriaan heeft in regio Holland Rijnland 452 deelnemers in opleidingsdomein gezondheidszorg en welzijn op de vestiging Vondellaan 35 Leiden.

Leidse instrumentmakers School (LiS) heeft 171 deelnemers op de vestiging Einsteinweg 61 Leiden. De LiS verzorgt de 4 jarige opleiding tot Research instrumentmaker, een BOL (Beroeps Opleidende Leerweg) opleiding op MBO niveau 4.

Wellant is een AOC (Agrarisch Opleiding Centrum) en heeft in regio Holland Rijnland 224 deelnemers verdeeld over de volgende vestigingen:

Rijnsburg (Sandtlaan 98) 219: deelnemers (hier is ook een VO-afdeling gevestigd)
Oegstgeest (lange Voort 70): 5 deelnemers (hier is ook een VO-afdeling gevestigd)

Opleidingen:

Flower design

Green production, richting Plant

Green production & Business, richting Plant

Groothandel & Logistiek

Stedelijk groen & natuurbeheer

Indoor design

Hoe het opleidingsaanbod van ROC's wordt bepaald

ROC's bepalen zelf welke opleidingen ze aanbieden. Mbo-instellingen zijn en blijven verantwoordelijk voor een doelmatig opleidingsaanbod. Het regionale bedrijfsleven en andere partijen zoals vmbo, hbo en lokale overheden helpen bij een goede afstemming. Stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) helpt regio's bij de dialoog tussen beroepsonderwijs en bedrijfsleven. Feiten en cijfers, geleitimed door onderwijs en bedrijfsleven, zijn hiervoor de basis. De kenniscentra (onderdeel van SBB) leveren sectorale arbeidsmarktinformatie.

SBB heeft in een advies aan de MBO-instellingen beschreven hoe het afstemmingsproces over (macro)doelmatigheid tussen onderwijs en bedrijfsleven, en daarmee de keuze voor het opleidingsaanbod plaats kan vinden². Hierbij worden de volgende stappen gezet:

- Het sectoraal (georganiseerd) bedrijfsleven neemt deel aan het regionale overleg.
- De mbo-instellingen en het sectoraal (georganiseerd) bedrijfsleven adviseren over de landelijke opleidingsbehoefte
- De mbo-instelling legt verantwoording af over gemaakte keuzes in het jaarverslag
- De mbo-instellingen en het sectoraal (georganiseerd) bedrijfsleven maken gebruik van gelegitimeerde feiten en cijfers vanuit SBB
- De mbo-instelling stelt een doelmatig opleidingsportfolio op, op basis van de volgende variabelen:
 - Arbeidsmarktrelevantie: de vraag op de arbeidsmarkt naar arbeidskrachten met een bepaalde opleiding, zowel actueel als toekomstig
 - Studieloopbaanrelevantie, waaronder ook doorstroom naar het hbo
 - Beschikbare stageplaatsen en leerbanen
 - Aantal deelnemers
 - Kwaliteit
 - Bereikbaarheid: reisafstand tussen woonplaats en opleiding
 - Organiseerbaarheid in de instelling

De besluitvorming over welke opleiding uiteindelijk door de mbo-instelling aangeboden wordt, vindt op het niveau van het College van Bestuur plaats.

- De mbo-instelling stemt het opleidingsportfolio af met het sectoraal (georganiseerd) bedrijfsleven
- Het sectoraal (georganiseerd) bedrijfsleven stelt de eigen opleidingsbehoefte voor de opleidingen uit hun sector vast
- De mbo-instelling stemt af met andere onderwijsinstellingen (op regionaal niveau)
- De mbo-instelling stemt af met andere stakeholders: zoals de regionale en eventuele bovenregionale overheid, vo en hbo over bestaande en nieuwe opleidingen, het stoppen van opleidingen en het verplaatsen van opleidingen. De partijen leggen de afspraken vast in een vastgesteld afstemmingsverslag. Partijen dragen zorg voor een goede documentatie.
- Bij geschillen schakelen mbo-instellingen en het sectoraal (georganiseerd) bedrijfsleven de onafhankelijke geschillencommissie ingesteld door SBB in.

Aanbevelingen gemeente Noordwijkerhout:

- Realiseer een (sub-)regionaal overleg, waarbij de MBO's en de gemeenten hun beleid op elkaar kunnen afstemmen en samen kunnen werken aan de uitvoering van de participatiewet.
- Er is een dialoog/samenwerking tussen beroepsonderwijs en bedrijfsleven. De lijst opleidingen in ogenschouw nemende, lijkt het alsof bij sommige bedrijfssectoren het contact verloren is gegaan. Een heel duidelijk voorbeeld is de agrarische sector. Die is zeer sterk vertegenwoordigd in de Bollenstreek en in de Rijn- en Veenstreek. De BBL-opleiding voor de land- en tuinbouw wordt eigenlijk helemaal gemist, terwijl er in het verleden in deze sector toch veel BBL-trajecten waren. Met alle respect voor de inzet van Oost-Europese arbeiders: het zou heel wenselijk zijn als er op MBO-1 en MBO-2 niveau een goed aanbod wordt gerealiseerd, in samenwerking met de werkgevers.

² Op <http://www.s-bb.nl/files/2015/bestanden%20divers/Advies-werkwijze-doelmatigheid.pdf> staat de werkwijze voor het afstemmingsproces tussen onderwijs en bedrijfsleven over (macro)doelmatigheid van SBB beschreven.

Breng ook in kaart wat de werkgevers tegenhoudt om mensen in een BBL-traject aan te nemen.

- Geef veel aandacht aan MBO-1 en MBO-2 leerlingen, zowel wat betreft het onderwijsaanbod, als de locatie. Het gaat hier om een kwetsbare groep leerlingen, vaak met grote afstand tot de arbeidsmarkt. Het is van het grootste belang dat deze jonge mensen in de vormende leeftijd van 16, 17 en 18 jaar een opleiding in combinatie met werk kunnen volgen. De dagbesteding en de structuur zijn daarbij nog belangrijker dan de inhoud van het werk. Er moet actief gewerkt worden voor BBL-plaatsen in de bedrijfssectoren en ook hier moet aandacht zijn voor wat werkgevers eventueel tegenhoudt om deze groep leerlingen een werk/opleidingsplek te geven.